

A minimálbér és a garantált bérminimum emelésére adott vállalati válaszok, és az árbevétellel és az értékesítési árakkal kapcsolatos várakozások

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) elemzésében a hazai vállalkozások üzleti helyzetét vizsgálja a bérek, az árbevétel és a belföldi- és exportárak változása szempontjából. Az elemzés a bérek kapcsán kitér a 2021-es béremelésekre és a vállalkozások jövő évre vonatkozó béremelési terveire, valamint a 2021-es minimálbér emelésre adott reakcióira. Az árbevétellel kapcsolatban megvizsgáljuk a vállalkozások idei árbevételének alakulását és a 2022-re vonatkozó várakozásaikat, illetve a cégvezetők belföldi és külföldi értékesítési árak alakulásával kapcsolatos várakozásait. Az elemzés a GVI 2021. októberi konjunktúrafelvételének adatain alapul, melynek részeként 2214 hazai vállalkozást kérdeztünk üzleti helyzetükkel kapcsolatban.

A bérek alakulása 2021-ben és az ezzel kapcsolatos jövő évi várakozások

A hazai cégek kétharmada az üzleti stratégiája módosításával kezelte 2021-ben a minimálbér emelést: ennek keretében elhalasztotta a korábban tervezett beruházásait, illetve a tervezett létszámfelvételt, vagy emelte/emeli termékei árát. A vállalkozások 27%-a hozott a foglalkoztatásra vonatkozó lépéseket: ezeknél a cégeknél már sor került, vagy sor fog kerülni elbocsátásokra, a munkakörök, feladatok módosítására, vagy arra, hogy részmunkaidős foglalkoztatás alakítják át a béremelésben érintett dolgozók foglalkoztatását 2021-ben. Azon vállalkozások aránya, amelyek az érintett dolgozók béren kívüli juttatásainak vagy mozgóbérének csökkentése mellett döntöttek a minimálbér emelésének hatására, 21%. A vizsgált lépések közül a legnagyobb arányban az áremelést említették a válaszadók: **a cégek több, mint fele (54%) emelte vagy fogja még 2021-ben emelni az árait a minimálbér emelésre reagálva. Az elbocsátás**

a legkevésbé használt eszköz, a cégek 8%-a hajtott végre ilyet.

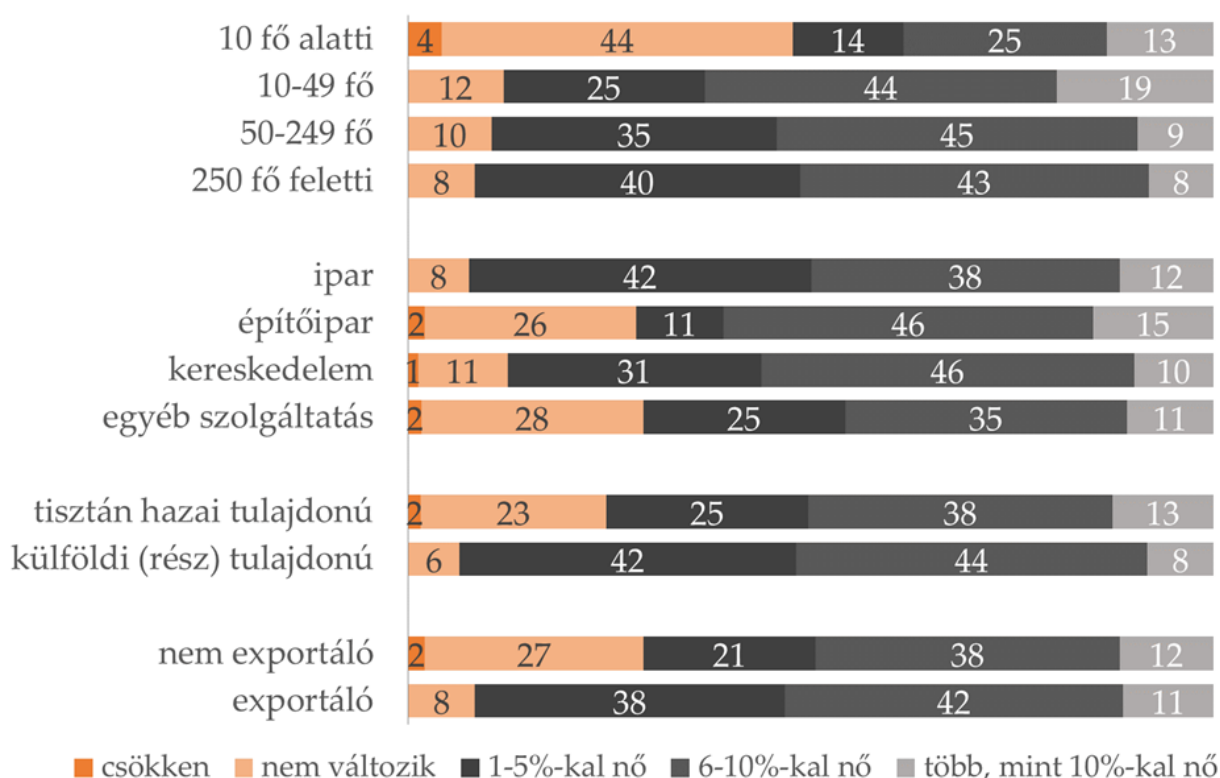
2021-ben a vállalkozások többségénél (76%) nőttek a bérek, míg 22%-uknál nem változtak, és mindössze 2%-uk számolt be arról, hogy csökkentek a bérek a cégnél. **2022-re vonatkozóan a cégek 81%-a tervez béremelést, 18%-a jelezte, hogy nem tervez változtatni a béreken, míg a cégek 1%-a csökkenésre számít.**

A vállalatméret növekedésével nő azoknak a cégeknek az aránya, amelyek 2021-ben bért emeltek, illetve 2022-ben béremelést terveznek. Az egyes gazdasági ágazatok közül az egyéb szolgáltatások területén működő vállalkozások között a legalacsonyabb, az ipari cégek körében pedig a legmagasabb a béremelést végrehajtó és tervező vállalkozások aránya. 2021-ben a szolgáltató cégek 4%-ánál csökkentek a bérek, 37%-uknál nem változtak,

inflációt meghaladó béremelést pedig 36%-uk hajtott végre. 2022-re vonatkozóan ugyanakkor az egyéb szolgáltatást végzők várakozásai optimistábbnak mondhatóak: 71%-uk béremelést tervez, 25%-uk 1–5% közöttit, 35%-uk 6–10% közöttit, 11%-uk pedig 10% felettit. Az ipari cégek között 2021-ben mindössze 8% nem tudta emelni a béreket (1%-uknál csökkentek is a bérek), 2022-re vonatkozóan pedig 8% számít arra, hogy nem változnak a cégnél a bérek. Az építőipari vállalkozásoknak körülbelül harmada (29%) nem emelt 2021-ben a béreken, ugyanakkor körükben volt a legmagasabb azon cégek aránya, amelyek 10% feletti béremelést hajtottak végre. 2022-ben legnagyobb részük (46%) arra számít, hogy 6–10%-os béremelést tud végrehajtani. A kereskedelmi cégek körében a béremelést végrehajtók aránya 2021-

ben 83% volt, legnagyobb részük 6–10% közötti emelést vezetett be (40%). 2022-re vonatkozóan 88%-uk tervez béremelést, legnagyobb részük (46%), hasonlóan 2021-hez, 6–10% közöttit. A tisztán hazai tulajdonú vállalkozások 2021-ben jelentősen nagyobb arányban csökkentették vagy fagyasztották be a béreket, mint a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek. 2022-ben a hazai tulajdonú vállalkozások 2%-a számít a bérek csökkenésére, 23% nem változtatna a béreken, míg 75% béremelést tervez. A külföldi tulajdonban lévő cégek nagytöbbsége béremelést tervez, többségük az inflációt meghaladó mértékben. Hasonló módon az exportáló cégek nagyobb arányban hajtottak végre béremelést 2021-ben, illetve terveznek béremelést jövőre, mint a csak hazai piacra termelő vállalkozások.

1.ábra: Bruttó bérek tervezett változása 2022-ben, százalék, N=1760-1789

Forrás: GVI, 2021

Árbevétel változása 2021-ben és az ezzel kapcsolatos várakozások

A vállalkozások több, mint fele arról számolt be, hogy a 2021-es árbevétele magasabb, mint az előző évi, a cégek negyedénél nem változott, illetve 15%-uk csökkenésről számolt be 2020-hoz képest. **A 2022-es évre a vállalkozók bizakodóan tekintenek, 55%-uk számít arra, hogy 2021-hez képest vállalkozása éves árbevétele nőni fog, 34% szerint nem fog változni, és 11% mondta azt, hogy csökkeni fog.**

Minél nagyobb egy vállalat, annál inkább tapasztalt 2021-ben árbevétel növekedést, illetve számít erre 2022-ben. Legnagyobb arányban az ipari cégek árbevétele nőtt 2021-ben, amelyeket követnek a kereskedelem területén tevékenykedő vállalatok, majd a szolgáltatási szektorban működők. Az építőipari vállalatoknál a legalacsonyabb azoknak a cégeknek az aránya, amelyeknek

nőtt az árbevétele, de az építőiparban a vállalatok közel fele szerint 2021-ben az előző évhez képest nem változott az árbevétel. Ágazatok szerint a 2022-re vonatkozó becslések hasonlóak, mint az ideiek. A tisztán hazai tulajdonú cégek alacsonyabb arányban realizáltak 2021-ben, illetve becsülnek 2022-re árbevétel-növekedést, mint a részben vagy teljesen külföldi tulajdonú vállalatok. Magasabb arányban érték el árbevétel-növekedést idén és számítanak erre jövőre az exporttevékenységet folytató cégek, mint a nem exportálók.

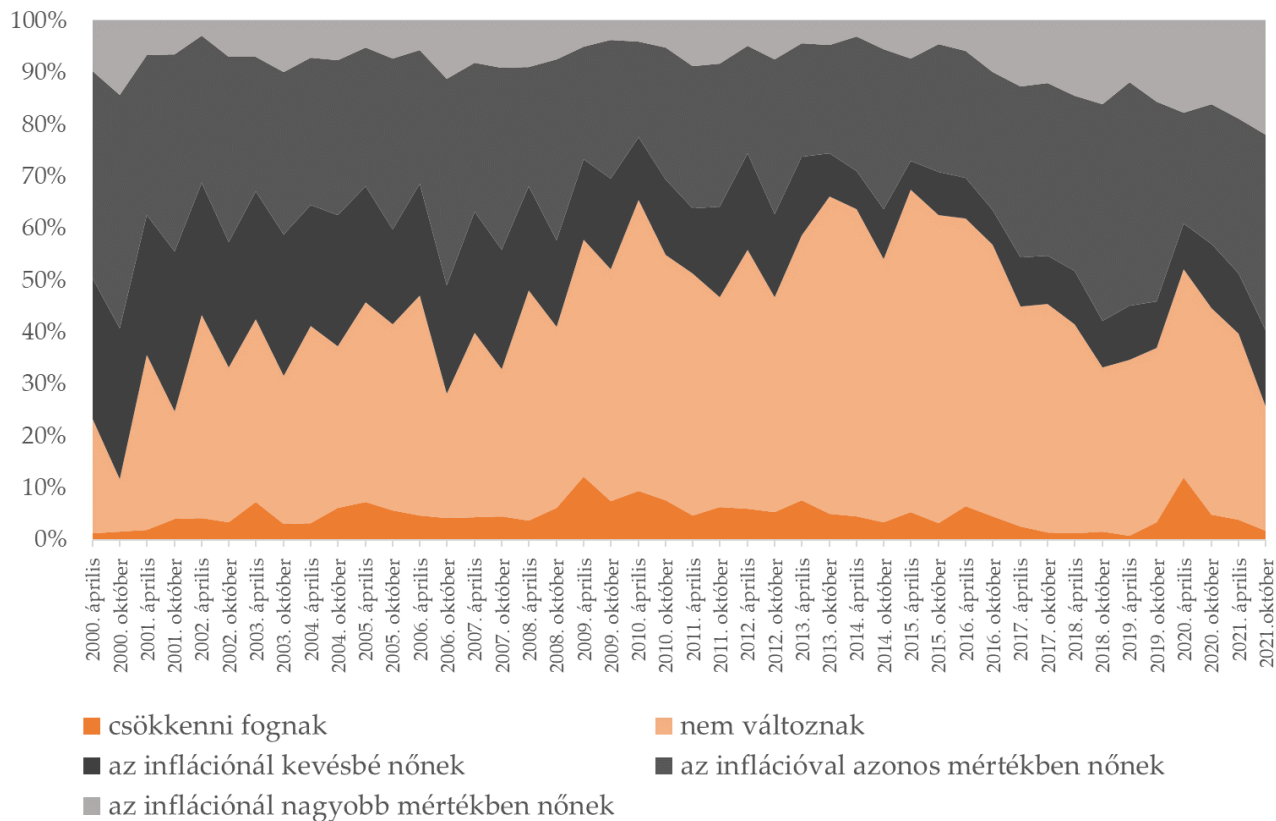
Azok a vállalkozások, amelyek növekedésről számoltak be 2021-es éves árbevételükben, átlagosan 23%-os növekedéssel kalkulálnak. **A 2022-es évre vonatkozóan a növekedés átlagos mértéke a növekedést prognosztizáló vállalatok esetén 15%**

Belföldi értékesítési árak és exportárak várható alakulása a következő félévben

2021 októberében a válaszadók 74%-a gondolta úgy, hogy a következő fél évben nőni fognak a belföldi értékesítési árak, 14 százalékponttal többen, mint 2021 áprilisában és 19 százalékponttal többen, mint egy évvel ezelőtt. **A vállalkozók 38%-a számít arra, hogy az inflációval azonos mértékben fognak nőni a cége hazai értékesítési árai.**

22%-uk szerint az inflációnál nagyobb mértékű lesz a belföldi értékesítési árak növekedése, ami a vizsgálat története során a legmagasabb értéket jelenti. Az exportáló vállalatok 49%-a ítélte meg úgy, hogy nőni fognak a külföldi értékesítési árak, ami a vizsgálat történetében az export árak emelkedésének legmagasabb értéke.

2.. ábra: A hazai vállalkozások várakozásai a belföldi értékesítési árak következő félévi alakulásáról 2000. április és 2021. október között, százalék, N=1084-3396

Forrás: GVI, 2021

Az energia- és üzemanyagárak emelkedésének hatásai a hazai vállalkozásokra

Az MKIK GVI 2021. november 15 és november 29. között kérdőíves adatfelvételt folytatott a hazai vállalkozások körében, melyben az energia- és üzemanyag árak emelkedésének hatásait vizsgálta. Az adatfelvételre az üzemanyagárak legmagasabb kiskereskedelmi árát meghatározó kormányrendelet¹ hatályba lépése idején, de a villamosenergiára vonatkozó egyetemes szolgáltatás 10 fő alatti vállalkozásokra történő kibővítése² előtt került sor. A kérdőívet 1036 vállalkozás töltötte ki. Az alábbi összefoglalóban az energia- és üzemanyagárak növekedésének árakra gyakorolt hatásaira vonatkozó eredményeket foglaljuk össze.

A felmérés válaszadóinak 29 százaléka egyéni vállalkozás, 42 százaléka 2-9 főt foglalkoztat, 17 százaléka 10-49 fő közötti kisvállalkozás, 9 százaléka 50 fő feletti, 4 százaléka pedig 250 fő feletti vállalkozás volt. 39 százalékuk a szolgáltatások területén működik, 17 százalékuk az iparhoz, 16 százalékuk az építőiparhoz, 13 százalékuk a kereskedelemhez, 7 százalékuk az turizmus és vendéglátáshoz, 6 százalékuk a szállítás-raktározás ágazathoz, 3 százalékuk pedig a mezőgazdasághoz tartozott.

A válaszadó cégek termékeinek/ szolgáltatásainak önköltségi árában, illetve termelési költségében az energiaköltségek (villamosenergia- és földgáz ára) becslésük szerint átlagosan 15 százalékot, az üzemanyag költségek pedig átlagosan 24 százalékot tettek ki.

Az **üzemanyagárak** emelkedése a válaszadó cégek **48 százalékukat nagyon súlyosan és 22 százalékát súlyosan érintette**. A **földgáz** árának növekedése a cégek **34**, míg a **villamosenergia ár emelkedését 47 százalék**

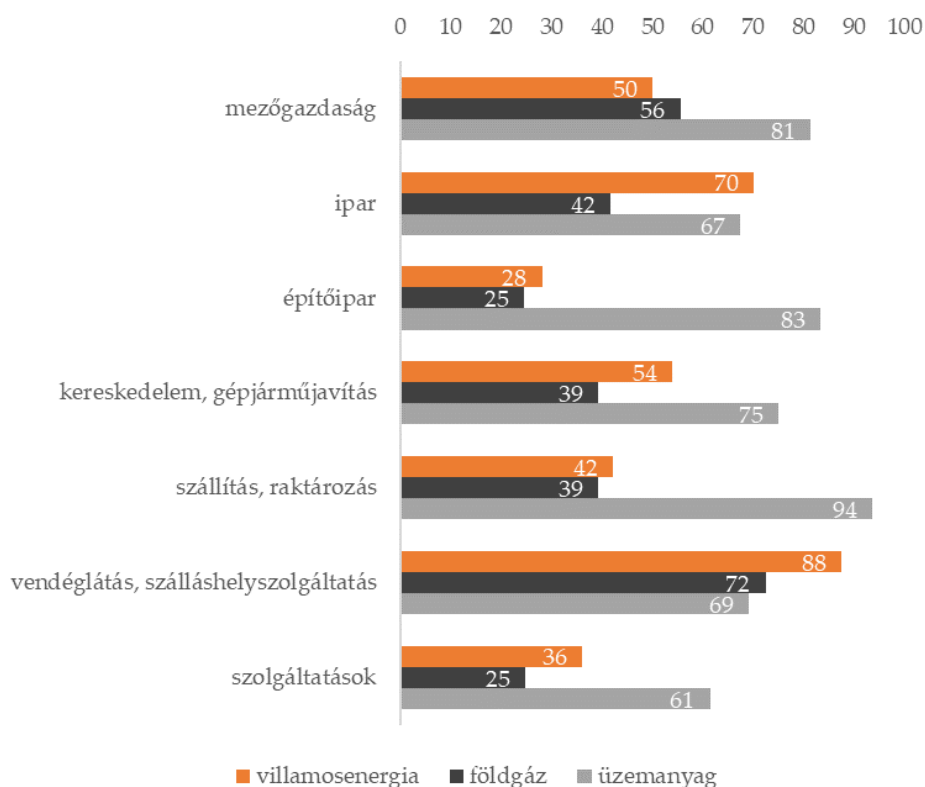
tartotta olyan tényezőnek, ami **súlyosan vagy nagyon súlyosan érinti** a cég működését. A villamosenergia és a földgáz esetében a cégmérettel nő azok aránya, akiket az áremelkedések súlyosan vagy nagyon súlyosan érintettek. Az üzemanyagárak esetében ugyanakkor nem figyelhetőek meg szignifikáns különbségek létszámkategóriák szerint.

A **villamosenergia- és a földgázár növekedése** az egyes ágazatok közül a **turizmusban** működőket érintette a legnagyobb arányban (88 százalékukat és 72 százalékukat) súlyosan, míg az építőipari cégek jelezték a legalacsonyabb arányban, hogy súlyosan érintettek voltak az áremelkedésben. Az **üzemanyagárak emelkedése** azokat az ágazatokat érintette leginkább, ahol a termék vagy szolgáltatás költségének jelentős részét teszi ki az üzemanyagköltség: a **szállítás-raktározást** (94 százalék), az **építőipart** (83 százalék), a **mezőgazdaságot** (81 százalék) és a **kereskedelmet** (75 százalék).

¹ 624/2021. XI. 11. Korm. rendelet

² 670/2021. XII. 2. Korm. rendelet

1. ábra: Azon cégek aránya, amelyeket súlyosan vagy nagyon súlyosan érint az energiaárak növekedése ágazatonként, százalék, N=975-1015

Forrás: MKIK GVI

A vállalkozások **20 százaléka hajtott végre áremelést** az a felmérést megelőző három hónapban az **energiaárak (villamosenergia- és földgázár) növekedésére reagálva**. Az egyes ágazatok közül a legnagyobb arányban a mezőgazdasági (41 százalék), a turizmus-vendéglátásban működő (30 százalék) és a kereskedelmi cégek (29 százalék) jelezték ezt.

Áremelésre vonatkozó tervek

A felmérés idején a **vállalkozások 64 százaléka tervezett áremelést**. Az áremelést tervezők háromnegyede a megelőző három hónapban még nem emelt az árain, körülbelül negyedük azonban olyan cég, amely korábban már hajtott végre áremelést az energia- vagy üzemanyagárak növekedése miatt. Az egyes ágazatok közül legnagyobb arányban a turizmus-vendéglátáshoz (79 százalékuk), a mezőgazdasághoz (76 százalék) és az

Az **üzemanyagárak miatt a vállalkozások negyede döntött áremelés mellett** a megelőző három hónapban, az átlagnál nagyobb arányban a mezőgazdasági (42 százalék), az építőipari (41 százalék), a kereskedelmi (36 százalék) és a szállítás-raktározással (32 százalék) foglalkozó vállalkozások.

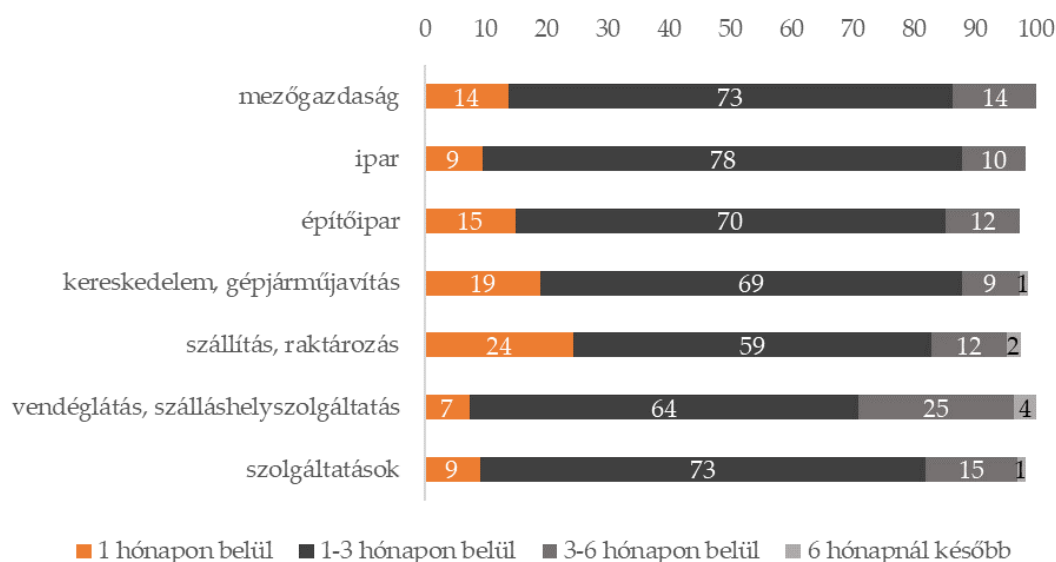
építőiparhoz (72 százalék) tartozó vállalkozások terveztek áremelést.

Az áremelést tervező vállalkozások 14 százaléka 1-5%-os, **40 százaléka 6-10%-os**, 21 százaléka 11-15%-os áremelést tartott elképzelhetőnek, ennél nagyobb mértékű áremelést pedig a vállalkozások 25 százaléka tervezett. **Az áremelést tervező vállalkozások 71 százaléka 1-3 hónapon belül tervezi**

emelni az árait. 12 százalékuk azt jelezte, hogy 1 hónapon belül vezetne be áremelést, 14 százalékuk 3-6 hónapon belül, 1 százalékuk pedig több, mint félév múlva. A leginkább érintett ágazatokban **szállítás-raktározás** (24

százalék), a **kereskedelem** (19 százalék), az **építőipar** (15 százalék) és a **mezőgazdaság** (14 százalék) ágazatokban az **átlagosnál magasabb azoknak az aránya, akik 1 hónapon belül terveztek árakat emelni.**

2. ábra: Az áremelést tervező vállalkozások aránya aszerint, hogy mikor tervezik az áremelés bevezetését – ágazonként, százalék, N=645

Forrás: MKIK GVI

Megjegyzés: Azok arányát, akik még nem tudták, mikor emelnek árat, nem tüntettük fel az ábrán. Az ilyen cégek aránya ágazonként 0-2 százalék körül alakul.

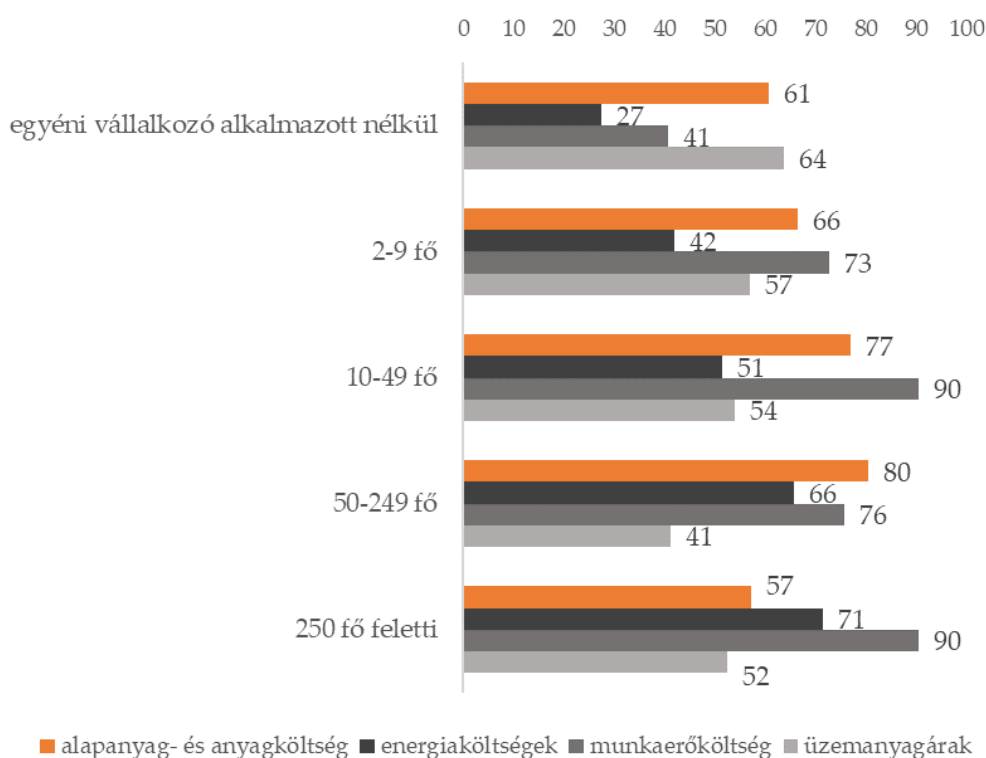
A vállalkozások a tervezett áremelésben a leginkább meghatározó tényezőnek az alapanyagköltségek, a munkaerőköltség és az üzemanyagárak növekedését jelölték meg.

Létszámkategóriánként jelentős különbségek figyelhetők meg abban, hogy mely tényezők határozzák meg leginkább a tervezett áremeléseket. Az egyéni vállalkozók esetében az üzemanyagárak (64 százalék) és az anyagárak (61 százalék) növekedése játszik a legnagyobb arányban meghatározó szerepet az áremelési tervekben, míg a 2-9 fős mikrovállalkozásoknál, a 10-49 fős vállalkozásoknál és az 50-249 fős közép vállalatoknál az anyagárak és a munkaerőköltség emelkedése. A 250 fő feletti vállalkozások áremelési terveit a legnagyobb

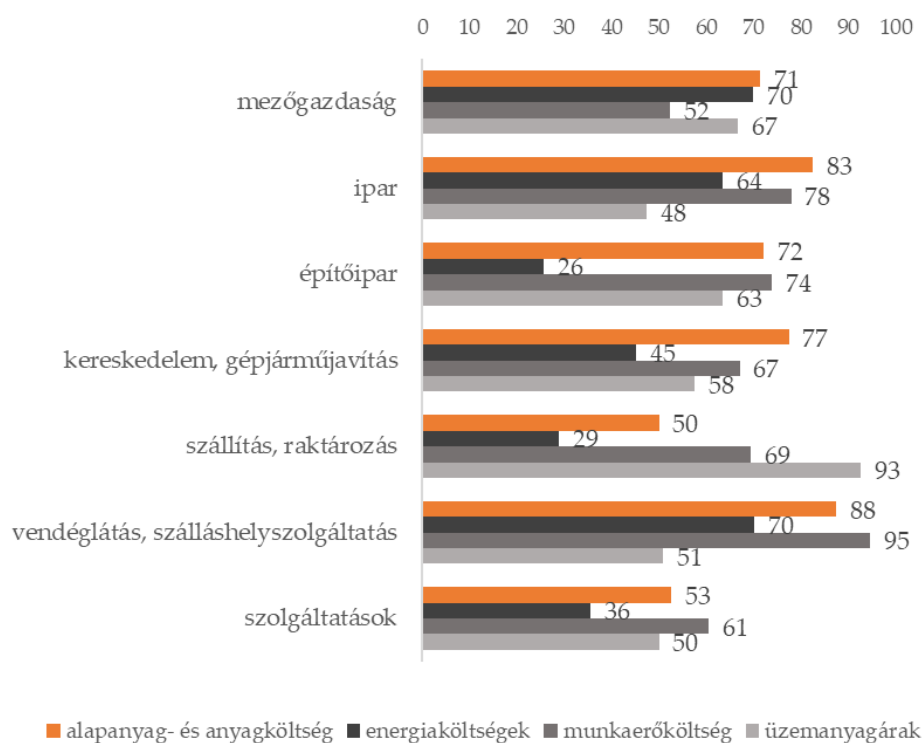
arányban az energiaköltségek és a munkaerőköltség érintette.

Az egyes ágazatok közül az iparban, az építőiparban, a kereskedelemben, a turizmusban és a szolgáltatások területén szintén az alapanyagköltségek és a munkaerőköltségek emelkedése jelentette a leginkább meghatározó tényezőt a tervezett áremelésekben. A mezőgazdaságban és a vendéglátásban ezek mellett az idetartozó áremelést tervező vállalkozások 70-70 százalékánál jelentős szerepe van az energiaköltségek növekedésének is. A szállítás-raktározás területén működő cégek 93 százaléka jelezte, hogy az üzemanyagárak növekedése nagyon vagy teljes mértékben meghatározza az áremelési terveiket.

3. ábra: Az áremelést meghatározó tényezők létszámkategóriánként, százalék, N=645

4. ábra: Az áremelést meghatározó tényezők ágazonként, százalék, N=645

Forrás: MKIK GVI

Megjegyzés: Az ábrákon azon cégek arányát tüntettük fel, amelyek az egyes tényezőket 4=nagyon vagy 5=teljes mértékben meghatározónak tüntették fel a tervezett áremelésben.

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
Németország	Munkanélküliségi ráta	(január)	5,1%	5,2%	5,2%
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(január)	60,5	57,0	57,4
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(január)	95,7	95,2	94,8
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(január)	106,7		109,1
USA	Munkanélküliségi ráta	(január)	4,0%	3,9%	3,9%
	CB fogyasztói bizalmi index	(január)	113,8	111,8	115,2
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(január)	55,0	56,7	57,7
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(január)	50,1	50,0	50,3

¹ <https://www.ifo.de/en/survey/ifo-business-climate-index>

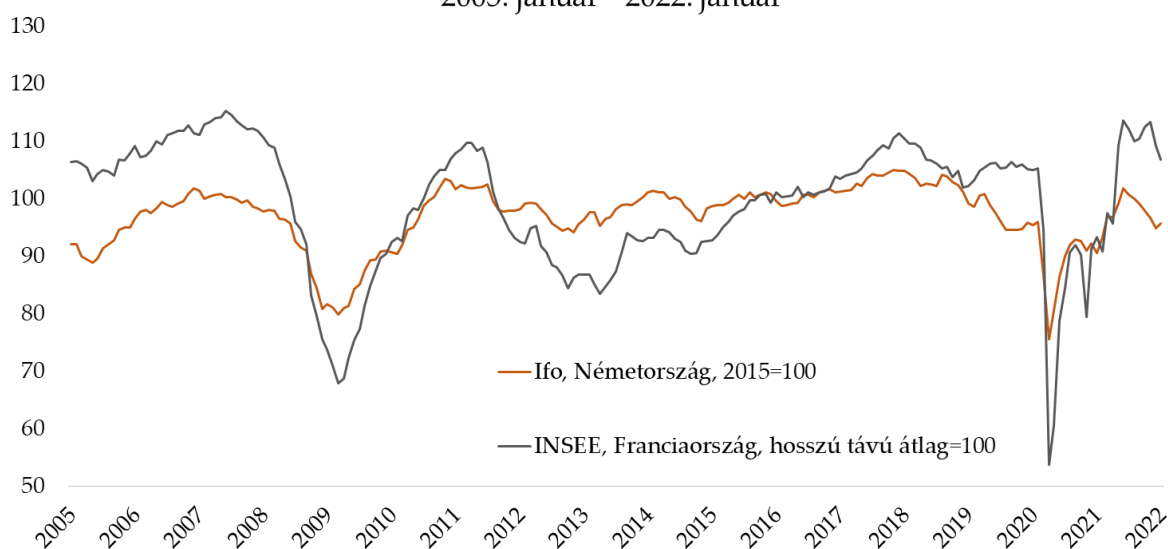
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

További adatok forrása: <https://www.bloomberg.com/markets/economic-calendar>

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke nőtt 2022. decemberéhez képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) az előző hónaphoz képest szintén nőtt. Németországban a munkanélküliségi ráta kis mértékben javult. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index csökkent az előző hónaphoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke csökkent az előző hónaphoz képest, de jobban teljesített a vártnál. Az amerikai feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke csökkent a decemberihez viszonyítva. A munkanélküliségi ráta kis mértékben nőtt az előző hónaphoz képest. A kínai beszerzési index értéke csökkent az előző hónaphoz képest.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján,
2005. január - 2022. január

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1065 Budapest, Lázár utca 10.

Tel: 1/235-05-84

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Tóth Katalin elemző GVI

Nábelek Fruzsina ügyvezető GVI

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina

ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2022. január, Budapest,

2022-02-08